KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 18.2.2009
KOM(2009) 64 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Závěrečné hodnocení provádění víceletého programu Společenství na podporu bezpečnějšího používání internetu a nových onlinových technologií

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Závěrečné hodnocení provádění víceletého programu Společenství na podporu bezpečnějšího používání internetu a nových onlinových technologií

1. ÚVOD

Toto sdělení se věnuje závěrečnému hodnocení víceletého programu pro bezpečnější internet (*Safer Internet Plus*) (2005–2008), dále ve sdělení označovanému jako „program“).

Cílem programu, jak je uvedeno v rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady[1], bylo propagovat bezpečnější využívání internetu a nových onlinových technologií, zejména ve vztahu k dětem, a bojovat proti nezákonnému obsahu a proti obsahu, který je konečným uživatelem nechtěný.

Program byl určen na dobu čtyř let, od 1. ledna 2005 do 31. prosince 2008, s referenčním rozpočtem 45 milionů EUR.

Provádění programu probíhalo prostřednictvím čtyř hlavních směrů činnosti:

– boj proti nezákonnému obsahu;

– potírání nechtěného a škodlivého obsahu;

– podpora bezpečnějšího prostředí;

– osvěta.

Srovnáním s předcházejícím akčním plánem pro bezpečnější internet byl program rozšířen na onlinové technologie, včetně obsahů mobilních a širokopásmových služeb, onlinové hry, vzájemný přímý elektronický přenos souborů a všechny formy komunikace v reálném čase, jako např. diskusní stránky („chat“) a okamžité zprostředkování zpráv, a to zejména s cílem zlepšit ochranu dětí a nezletilých. Program se zabýval širokou oblastí nezákonného a škodlivého obsahu a způsobů chování, včetně rasismu a násilí.

Hlavním mechanismem provádění programu bylo spolufinancování projektů vybraných na základě veřejných výzev k předkládání návrhů. Tento postup vyústil v řadu projektů založených v rámci jednotlivých směrů činnosti, doplňovaných případně nefinancovanými činnostmi.

[1] Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 854/2005/ES ze dne 11. května 2005, vyhlášené v Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s. 1.

Program spolufinancuje síť osvětových center INSAFE (evropská síť pro bezpečnost internetu), která uskutečňuje osvětové akce určené dětem, rodinám a školám, a linky pomoci, kam mohou děti adresovat své obavy týkající se používání onlinových technologií, a síť horkých linek INHOPE, kam mohou uživatelé internetu hlásit nezákonný obsah[2].

Program dále podporuje tematické sítě, které spojují různé zainteresované strany, jako jsou výzkumní pracovníci, nevládní organizace a donucovací orgány pro usnadnění dialogu a výměnu osvědčených postupů, cílené projekty donucovacích orgánů zaměřené na analýzu nezákonného materiálu a osvětové projekty o používání internetu dětmi, rodiči a pachateli protiprávního jednání. Projekt EU Kids Online poskytuje nové informace o zkušenostech dětí a rodičů s riziky a bezpečností a nástupnický projekt se bude zabývat nedostatkem identifikovaných srovnatelných údajů. Druhý projekt zlepší na základě kvalitativního průzkumu kriminality dospělých informovanost o sexuálním zneužívání dětí ve spojení s internetem[3].

Pod záštitou programu byly uskutečněny dva průzkumy Eurobarometru zaměřené na zkoumání postoje občanů EU k nezákonnému a škodlivému obsahu a jejich znalost toho, jak se chránit; další průzkum se uskuteční během podzimu 2008.

Komise navíc vypracovala studii účinnosti filtračního softwaru. Jedním z výsledků programu je Den bezpečnějšího internetu, který se slaví v únoru po celém světě a v roce 2008 se jej účastnilo 56 zemí. V zájmu posílení samoregulace zahájila Komise dialog se zástupci odvětví a občanskou společností. Odvětví mobilních telefonů schválilo v roce 2007 Evropský rámec pro bezpečnější používání mobilů mladistvými a dětmi. Každoroční Fórum pro bezpečnější internet je uznávaným kontaktním místem, kde všechny zúčastněné strany diskutují o aktuálních tématech.

Podle článku 5 rozhodnutí o programu předloží Komise na konci programu Evropskému parlamentu a Radě závěrečnou hodnotící zprávu o výsledcích dosažených při provádění programu.

Hodnocení provedl v období od května do července 2008 sbor tří nezávislých odborníků[4] v úzké spolupráci s dotčenými útvary Komise[5].

2. CÍLE HODNOCENÍ

V rámci hodnocení se posuzovaly tyto konkrétní aspekty: význam cílů programu, priority a prostředky provádění, účinnost programu, jeho výsledky, dopady a jeho udržitelnost a doplňkovost s ostatními iniciativami v rámci a vně Evropské unie, jakož i s vnitrostátními iniciativami.

---

2 Započteme-li projekty, které jsou ve stadiu přípravy, bude do konce roku ve 25 členských státech, na Islandu a v Norsku zřízeno 27 osvětových center, 21 linek pomoci a 24 horkých linek.

3 Úplný seznam projektů spolufinancovaných programem je k dispozici na stránce http://ec.euroapa.eu/saferinternet.

4 Odborníci byli jmenováni na základě omezeného výběrového řízení zahájeného na jaře 2008.

5 Oddělení C3 a E6 generálního ředitelství pro informační společnost.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ

Hodnotitelé dospěli k závěru, že program dosáhl cílů stanovených v původním rozhodnutí o programu a v následných ročních pracovních programech. Prostřednictvím řady opatření přispěl ke zvýšení bezpečnosti internetu a měl značný dopad a vliv. Zpětná vazba zúčastněných stran jasně ukazuje, že program vysoce oceňují, zejména možnosti sdílení znalostí, které poskytuje, a důraz, který klade na pokračování této činnosti.

Konkrétní závěry jsou:

Komisi se podařilo **upravit priority programu tak, aby reagovaly na měnící se výzvy a potřeby**, a v rámci programu se podařilo zajistit, aby byla témata a opatření přiměřená dynamickému společenskému a technologickému prostředí, ve kterém program probíhal.

Rovněž v oblasti geografického rozsahu reagoval program včas a účinně. Program neprodleně reagoval na rychlý geografický růst EU a zahrnul do svých činností nové členské státy.

Program má velký význam rovněž díky tomu, že se v poslední době soustředí na konzultace s dětmi a mladistvými a zajišťuje, aby jejich práva a názory měly ve všech aspektech programu přednost.

Řízení programu bylo účinné a účelné. Téměř ve všech členských státech existují horké linky a osvětová centra, bylo zřízeno mnoho tematických sítí a pokračují práce na technických řešeních v oblastech, jako je rozpoznávání obrazu. Přesnou účinnost v rámci širších cílů programu však lze jen stěží vyčíslit a k zajištění účinnosti a dopadu financovaných činností bude nezbytné shromáždit a analyzovat více měřitelných údajů o následných iniciativách.

Program dosahuje značných úspěchů. Otázka bezpečného internetu se díky němu stala jednou z priorit tvůrců politik v celé Evropě i mimo ni a rovněž hnací silou činností přesahujících evropský kontext. Zkušenosti získané během programu a osvědčené postupy jsou užitečné a podnětné i pro jiné země, které řeší podobné problémy. Široké mezinárodní složení členů INHOPE je rovněž důkazem postavení programu v rámci širší internetové komunity.

Mnohé zúčastněné strany vysoce oceňují příležitost vytváření sítí, které program přinesl, a zdůrazňují skutečnost, že program umožňuje spolupráci odvětví, která by jinak síly nespojila, například předních poskytovatelů telekomunikačních služeb a nevládních organizací.

Rozšíření těchto dvou sítí prakticky na celou Evropu, jakož i za její hranice je nesporným úspěchem. Síť INSAFE se rozrostla z 21 zemí v roce 2006 na 34 zemí v roce 2008. Síť INHOPE zaznamenala podobný růst, v průběhu trvání programu se připojilo 13 členů, čímž dosáhla celkového počtu 33 členů.

Další úspěch se týká rozsahu, v jakém program podpořil shromažďování a analýzu obrovského množství informací o bezpečnějším internetu v rámci sítě projektu EU Kids Online.

Úspěchů bylo dosaženo i v oblasti posilování dialogu v rámci jednotlivých odvětví a mezi nimi a při podpoře odvětví mobilní telefonie v jeho úsilí zavést účinné samoregulační mechanismy na ochranu nezletilých.

Pokud se jedná o osvětovou činnost, nesporným úspěchem je Den bezpečnějšího internetu – událost, která rok od roku přitahuje vyšší počet zúčastněných z rostoucího počtu zemí, je stále více mezinárodně zaměřena a tisk a média jí věnují velkou pozornost.

Z hlediska dopadu programu je významným faktorem jeho výrazného úspěchu jednotný přístup a poselství v rámci celé Evropy.

Viditelnost programu by však bylo možné zlepšit prostřednictvím větší onlinové a offlinové účasti a propagace. Vyšší soudržnost při etablování programu jako značky by pomohla podpořit jeho identitu a důvěryhodnost v rámci různých odvětví, zemí a regionů.

Udržitelnost programu je solidní. Je však důležité sledovat fungování sítí a zajistit tak, že používaný model zůstane nadále nejvhodnějším řešením. Zejména požadavek, aby horké linky, osvětová centra a linky pomoci vytvořily kombinované uzly na vnitrostátní úrovni a dosáhly tak vyšší účinnosti a účelnosti, vede k otázce, zda by se tyto dvě sítě měly spojit do jediné organizace, která bude koordinovat činnosti v celé Evropě.

Program doplňuje mnohé iniciativy v rámci i mimo EU, jakož i vnitrostátní iniciativy většiny členských států, zejména v oblasti boje proti nezákonnému obsahu, podpory mediální gramotnosti a zajišťování práv dětí.

Zúčastněné strany kladou jednoznačný důraz na význam programu jako katalyzátoru mezinárodní a vnitrostátní angažovanosti. Tam, kde se na vnitrostátní úrovni nevyvíjelo žádné úsilí, pomohl program zařadit příslušné problémy na pořad jednání a přivedl zúčastněné strany k jednomu stolu. V zemích, jejichž organizace se již těmito problémy začaly zabývat, program pomohl při koordinaci postupu a dodal důvěryhodnost organizacím, které by jinak jen stěží získávaly pozornost vnitrostátních orgánů a průmyslu.

4. DOPORUČENÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z HODNOCENÍ

Hodnotící zpráva předkládá řadu doporučení, která by se při budoucí práci měla zohlednit:

1. Práva a soukromí dětí, mladistvých a ostatních oprávněných uživatelů internetu je třeba chránit a podporovat v rámci veškerých činností programu. Zapojení mladých lidí do koncipování, navrhování a dosahování řešení by se mělo zintenzívnit.

2. Na vnitrostátní úrovni by měla všechna příslušná odvětví nadále usilovat o aktivní podporu a zapojení do programu a jednotlivých projektů. To by se mělo projevit ve vytváření sítí na evropské úrovni, které budou spojovat různé zástupce a zúčastněné strany.

3. Spolupráce se třetími zeměmi na politické i provozní úrovni jak v Evropě, tak i mimo ni by měla mít nejvyšší prioritu, zejména s ohledem na zjišťování, vyhledávání a vymýcení nezákonných obrazů znázorňujících zneužívání dětí.

4. Mezi různými iniciativami EU, které mají společné zájmy nebo potenciál pro spolupráci s programem pro bezpečnější internet, by se měla zlepšit komunikace a spolupráce, aby bylo možné najít nové oblasti synergie a inovace a zlepšit účinnost jednotlivých programů.

5. Budoucí řešení by měla i nadále brát v úvahu vnitrostátní, kulturní, lingvistické a sociálně-demografické faktory, zejména v případě nových, kandidátských a přistupujících zemí, aby byla opatření přiměřená a účinná.

6. Technická znalostní základna programu by se měla dále posilovat, aby se udržela vysoká úroveň současných znalostí a důvěryhodnosti.

7. Bylo by pravděpodobně přínosné, kdyby byla „značka“ programu soudržnější a existovala opatření k zajištění kvality interních a partnerských internetových stránek a dalších zdrojů. Tisk a ostatní média v celé Evropě by se měla používat aktivněji.

8. Měly by být zavedeny další činnosti ke zlepšení znalostí ve dvou hlavních oblastech: problematické, riskantní a trestné chování dětí a mladistvých na internetu; důvody trendů, které určila síť INHOPE v souvislosti s nezákonným obsahem.

9. Úlohy těchto dvou sítí (INHOPE a INSAFE) by se měly přezkoumat, aby se zajistilo, že poskytují nejvhodnější mechanismy pro koordinaci práce vnitrostátních center. Měla by se zvážit možnost sloučit tyto dvě sítě a tak ještě více zdůraznit kombinované činnosti horkých linek, osvětových center a linek pomoci, a reagovat tak přiměřeně na plánované rozšíření rozsahu programu o internetovou šikanu a grooming.

10. Jednou z priorit by mělo být zviditelňování horkých linek, o kterých je veřejnost ještě stále málo informovaná. Pozornost vyžaduje i zviditelnění linek pomoci, aby měli občané Evropy vhodná kontaktní místa a aby se práce horkých linek doplňovala o témata širšího charakteru.

11. Program by mohl aktivněji zapojovat průmysl. Prioritu by mělo mít vytvoření společného kodexu postupů všech poskytovatelů internetových služeb v celé Evropě podle vzoru rámcové dohody, kterou podepsali operátoři mobilních sítí.

5. PŘIPOMÍNKY A ZÁVĚRY KOMISE

Komise bere plně na vědomí výsledky závěrečného hodnocení programu a doporučení zohlední při provádění navazujícího programu. Výsledky dosažené v oblastech uvedených v doporučeních budou posíleny.

Na základě svých reakcí na hodnotící zprávu vyzývá Komise Evropský parlament, Radu, Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů, aby:

1. vzaly na vědomí, že program byl úspěšně proveden;

2. podpořily Komisi v jejím úsilí o zviditelnění programu pro bezpečnější internet a nadále podporovaly veřejnou diskusi o otázkách bezpečnějšího internetu.